

Mariano Martínez Estévez

*Bergara,
Gipuzkoa
(1923-2012)*

Aurkibidea

Biografia

Aita ferrokarrila egiteko lanetan aritu zen, eta gerora Altos Hornosen hasi zen lanean. 7 anai-arrebatatik hirugarrena zen Mariano. Anai-arreba zaharragoak neskame eta morroi joan ziren eta berak egin behar izaten zituen etxeko lanak. Gaztea zela hasi zen Soraluzeko SACIAn lanean, baina gerora Bergarako Torunsa lantegira aldatu zen.

Zintak

BER-188

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data:** 2004-11-06
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

Pasarteak

1. Aita trenbidean lanean

- **Erref:** BER-188/003
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:03:59. **Bukatu:** 00:06:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Aita gerra aurrean Zumarragarako trenbidea egiten jardun zen lanean. Hura bukatu eta "Altos Hornos"en hasi zen. Zazpi anai-arreba ziren. Orduan gurasoen esanak bete egiten ziren.

2. Neskame eta morroi

- **Erref:** BER-188/004
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:06:00. **Bukatu:** 00:09:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Arreba eta anaia zaharragoak umezain eta morroi zeuden lanean eta etxeko lan asko egitea berari tokatu zitzaion. Mutikotan eskolako oporretan baso-garbitzera joaten zen aitajaunarekin; batzuetan baserriren baten eskatzen zioten laguntzera joateko. Aitona Salamancatik etorritakoa zen eta pozik bizi zen hemen. Etorkin gazteak ere etorri ziren, miseriatik ihesi.

3. Dotrinarik ez eskolan

- **Erref:** BER-188/006
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:12:09. **Bukatu:** 00:15:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Etxean ia etxeoandre bezala zegoen Mariano. Epaitegi azpian zegoen eskolara joaten zen. Etxeko untxi eta oiloak ere zaintzen zituen. Eskolan dotrina irakastea debekatu egin zuten eta elizara joaten ziren hori ikastera.

4. Eskola eta kartzela ondoan

- **Erref:** BER-188/007
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:15:45. **Bukatu:** 00:18:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa

Laburpena:

Eskola, epaitegia eta kartzela eraikin berberean zeuden. Lapurrak eta ijitoak espetxeratzen zituzten. Hala are, ikasleek ez zituzten ikusten kartzelako sartu-irtenak. Don Elias maisuarekin arazoak izan zituen. 13 urterekin lanean hasi zen. Seminarioan hiru urtez ikasi zuen; han larunbat goizak eliza egunak izaten ziren.

5. Lanbide-eskola Seminarioan

- **Erref:** BER-188/008
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:18:55. **Bukatu:** 00:21:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Seminarioan Elementala ere bazegoen, lanbide-eskola. Jende asko joaten zen ikasketa horiek egitera. Eskola ez zen ordaintzen, "partikularrak" ez baziren behintzat. Baina batzokiko ikastola ordaindu egiten zen. Neska-mutiko asko joaten zen hara.

6. Elizara joaten ziren

- **Erref:** BER-188/009
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:21:27. **Bukatu:** 00:24:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Baserritarrak plazara, San Martinera bai eta San Antoniora ere joaten ziren astoarekin euren gauzak saltzera. Nahiz eta eskolan dotrina debekatu, jaunartze txikia egin zuen, eurak elizara joaten ziren eta. Jaunartze txikiaren egunean ez zen orduan oraingo ospakizunik izaten.</p>

7. Aitajauna ia abade joan zen

- **Erref:** BER-188/010

- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:24:13. **Bukatu:** 00:26:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Bere aitajaunak abadetarako karrera egin zuen, baina Madriren moja eta abadeen artean suertatzen zirenak ikusita, abiturik ez hartzea erabaki zuen eta ezkondu egin zen.

8. Gerran ihesi

- **Erref:** BER-188/011
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:26:08. **Bukatu:** 00:28:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Gerra hasi zenean Bilbora ihes egin zuen familiak. Bergarar askok egin zuen ihes, beldurrez. Urtebete kanpoan pasatu ondoren itzuli ziren eta ez zegoen lanik eurentzako. Ihesean zortzi hilabete egon ziren Lemoan, gero Laredora eta handik Santanderrera joan ziren. Santandertik egotzi eta itsasontziz eraman zituzten Donostiara. Han astebete igaro ondoren, Bergarara itzuli ziren kamioian. Itzultzean, etxea hutsik topatu zuten.

9. Elgetan frontea

- **Erref:** BER-188/012
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:28:57. **Bukatu:** 00:31:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Ihesean zebiltzan bitartean, ez jan eta ez lo ez zuten ondo egiten. Bere aita UGTko batailoian egon zen Elorrion. Anaia eta osaba, berriz, Elgetako frontean. Anaiak begia galdu zuen han, baina osabak bizia Santanderren.

10. Frontean bisitan

- **Erref:** BER-188/013
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:31:36. **Bukatu:** 00:33:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Elgetako frontera joan izan zen Mariano senideak ikustera. Lubaki, kanoi eta metrailadoreak ikusten zituen, baita soldaduak euren kartutxo-uhaleta fusilekin ere. Baserrietan gelditu ziren lubakiak estaltzen egin zuen lan Marianok gerraostean.</p>

11. Gernikakoan bergararrak hilik

- **Erref:** BER-188/014
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:33:24. **Bukatu:** 00:36:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Santandertik bidali zituztenean era txarrean ekarri zituzten Donostiara. Gernikako bonbardaketan, feria egunean, Bergarako emakume asko hil zituzten. Gernikakoa gorriek ez zutela egin defendatzen zutenek izugarrizko zigorrak jasan zituzten.

12. Umetako jolasak: futbola eta "Tres navíos"

- **Erref:** BER-188/015
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:36:04. **Bukatu:** 00:38:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Gerra aurretik laguneren artean baloia erosi eta kalean egiten zuten futbolearen, baloia apurtu arte. "Tres navíos" jolasean jolasten zuten gauez neska-mutilek San Antonioko plaza txikian.

13. Jolasak; zinera eta antzerkiera

- **Erref:** BER-188/016
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:38:46. **Bukatu:** 00:43:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Kaniketan jolasten zuten Seminarioko plazan. "Txikerotan" ere jolasten zuten. San Martinetan eta Pazkoetan Komeriak egoten ziren plazan gauez eta aulkiak hartuta etortzen ziren amarekin komeriok ikustera. Komeria bukatuta zozketak egoten ziren. Zinera joaten ziren domeketan eta antzerki emanaldietara ere bai. Hiru zentimo kostatzen zen sarrera. Pelikula "berde" samarra zenean ez zieten sartzen uzten.

14. San Antonio jaiak

- **Erref:** BER-188/017
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:43:05. **Bukatu:** 00:45:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

Udan Espoloian egoten zen dantza. San Antonioak aste osoko jaiak izaten ziren. Musika bandak kontzertua eskaintzen zuen. Oso auzo alaia zen eta jaiak jendetsuak. San Antonio bezperan suak pizten zituzten zubian. Denda asko eta lau taberna zeuden auzoan. Espoloiko dantzarako kantina bat jartzen zuten.

15. Gerraren eragina auzoaren giroan

- **Erref:** BER-188/018
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:45:57. **Bukatu:** 00:48:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Lehen txikiteoan gehiago egiten zen. Gerra bukatu eta gero San Antonio auzoko giroa aldatu egin zen. Alderdikeriek konfiantza zapuztu egin zuten.

16. Gerra ostean baserrietara lanera

- **Erref:** BER-188/019
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:48:14. **Bukatu:** 00:52:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra osteko gosea ez zuen nabaritu Marianok. Aitajaunarekin baserririk baserri ibiltzen zen lanaren truke jatordua eta diru apur bat jasoaz. Babarrunak eta ogia ekartzen zuen baserritik etxera kalean ogirik ez zegoenean.

17. Baserritarren lagun

- **Erref:** BER-188/020
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:52:02. **Bukatu:** 00:54:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Baserri inguruetatik urrun oiloren bat txitatzen aurkitzen bazuen, baserritarrari esaten zion. Honek gero arrautza batzuk ematen zizkion etxerako. Ondo konpontzen zen baserritarrekin. Horri esker bere etxean ez zuten goserik jasan. Baina errazionamendu garaian bergarar askok estutasunak bizi izan zituzten.

18. Soraluzera lanera bizikletaz

- **Erref:** BER-188/021
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:54:47. **Bukatu:** 00:57:47

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak

Laburpena:

Errazionamenduko txartela ezagutu zuen Marianok. Oso kopuru txikiak ematen zituzten eta ogia esate baterako oso txarra zen. Bere aita eta anaiak kartzelatik irten eta lanean hasi zirenean eta Mariano berak ere Soraluzen lan ona aurkitu zuenean hasi ziren gauzak aldatzen. Mariano bizikletaz joaten zen beti Soraluzera, baita euriarekin edo elurrarekin ere.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-29

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com